עין משפט נר מצוה

צב א ב מיי' פי"כ מהל' איסורי ביאה הלכ' יא:
צג ג מיי' שם הלכה ה:

לאו כולהו סלוק ת"ש וחזקה לכהונה נשיאות כפים וחילוק גרנות ועדות עדות חזקה היא אלא לאו הכי קאמר נשיאות כפים כי עדות מה עדות ליוחסין אף נשיאות כפים ליוחסין לא עדות הבאה מכח חזקה כחזקה [א]כי ההוא דאתא לקמיה דרבי אמי א"ל מוחזקני בזה שהוא כהן א"ל מה ראית אמר ליה שקרא ראשון בבית הכנסת בחזקת שהוא כהן או בחזקת שהוא גדול שקרא אחריו לוי והעלהו ר' אמי לכהונה על פיו ההוא דאתא לקמיה דרבי יהושע בן לוי אמר ליה [ב]מוחזקני בזה שהוא לוי אמר ליה מה ראית אמר ליה שקרא שני בבית הכנסת בחזקת שהוא לוי או בחזקת שהוא גדול שקרא לפניו כהן והעלהו רבי יהושע בן לוי ללויה על פיו ההוא דאתא לקמיה דריש לקיש אמר ליה מוחזקני בזה שהוא כהן א"ל מה ראית [א"ל] שקרא ראשון בבית הכנסת א"ל ראיתיו שחילק על הגרנות אמר לו ר' אלעזר ואם אין שם גורן בטלה כהונה זימנין הוו יתבי קמיה דר' יוחנן אתא כי הא מעשה לקמיה א"ל ריש לקיש ראיתיו שחילק על הגורן א"ל ר' יוחנן ואם אין שם גורן בטלה כהונה [ג]הדר חזייה לר"א בישות אמר שמעת מילי [ד]דבר נפחא ולא אמרת לן משמיה רבי ור' חייא חד העלה בן ע"פ אביו לכהונה וחד העלה אח ע"פ אחיו ללויה הסתיים דר' העלה בן ע"פ אביו לכהונה דתניא [ו]הרי שבא ואמר בני זה וכהן הוא נאמן להאכילו בתרומה ואינו נאמן להשיאו אשה דברי רבי אמר לו ר' חייא אם אתה מאמינו להאכילו בתרומה תאמינו להשיאו אשה ואם אי אתה מאמינו להשיאו אשה לא תאמינו לאכול בתרומה א"ל אני מאמינו להאכילו בתרומה שבידו להאכילו בתרומה ואיני מאמינו להשיאו אשה שאין בידו להשיאו אשה תסתיים ומדרבי העלה בן ע"פ אביו לכהונה ר' חייא העלה אח ע"פ אחיו ללויה ורבי חייא מאי שנא בן דלא דקרוב הוא אצל אביו אח נמי קרוב הוא אצל אחיו

במסיח

לאו כולהו סלוק. רובן נשארו בבבל דכתיב כל הקהל כאחד ארבע רבוא (עזרא ב): **ועדות.** אם באו עדים שהוא כהן שמכירין את אביו ואת אמו: **ועדות חזקה היא.** בתמיה וכי עדות חזקה קרי ליה: **עדות הבאה מכח חזקה כחזקה.** העדות נקבל ונאכילו בתרומה כאילו ראינוה אנו לאותה חזקה שזה העיד: **או בחזקת שהוא גדול.** כדאמרינן בעלמא (גיטין דף נט:) רב קרי בכהני ואע"ג דלאו כהן הוה: **שקרא אחריו לוי.** ואי לאו כהן הוא אין לוי קורא אחריו דאמרינן במסכת גיטין (שם) אם אין שם כהן נתפרדה חבילה ומפרשינן דאין לוי קורא במקום שאין כהן. ויש מפרשים נתפרדה החבילה שבמקום שאין כהן אם רוצה ישראל לקרות לפני לוי קורא ודוקא דאין שם כהן אבל היכא דאיכא כהן לא נתפרדה החבילה ולא יקרא ישראל גדול לפני לוי. והכא כהן אחר הוה התם הלכך אי לאו דהאי כהן הוה לא הוה לוי קרי אבתריה: **שקרא לפניו כהן.** ואי לאו דהאי לוי הוא לא היה קורא שני אלא שלישי שנים כהנים היו קורין לפניו) והוא שלישי דהכי אמרינן במסכת גיטין [שם] אם אין שם לוי קורא כהן במקומו: **ללויה.** לתת לו מעשר ראשון: **ואם אין שם גורן.** אם אין שם זורעי תבואה במקומו: **זימנין.** פעם אחרת: **הדר.** ריש לקיש: **חזייה לרבי אלעזר בישות.** החזיר פניו ונסתכל ברבי אלעזר בעין רעה שהבין שמפי ר' יוחנן שמע לשון זה וכשאמר לשון זה לא אמרה בשם רבי יוחנן לפיכך לא קיבלה הימנו: **להשיאו אשה.** שמא ממזר או נתין הוא: **שיש בידו להאכילו תרומה.** שהרי הוא כהן והכל חולקין לו תרומה:

והטבילוני

עדות הבאה מכח חזקה. פי' שאנו יודעין שהוא כהן מחמת הקורא אחריו שמוחזק לן שהוא לוי: **שקרא אחריו** לוי. לפירוש ר"י הלוי שפירש בגיטין (נט: ושם) אם אין שם כהן נתפרדה חבילה שיקרא ישראל גדול לפני לוי יש לפרש הכא שקרא אחריו לוי קטן מישראל שקרא אחריו: **שקרא לפניו כהן.** פירוש פעם אחת: **הרי שאמר בני** זה וכהן הוא. מדנקט בני זה וכהן הוא משמע שאינו ידוע לנו אם הוא בנו והוא בא להעיד שהוא בנו ושהוא כהן שאינו בן גרושה דאי ידוע לנו שהוא בנו הוה ליה למינקט בני זה כהן בלא וי"ו ותימה א"כ יהא נאמן לכולי עלמא לתרומה וליוחסין במגו דאי בעי אמר אינו בנו וי"ל דאע"ג דאיכא מגו לא מהימן לדבריו קרוב הוא כדאמרינן בהחולץ (יבמות דף מז. ושם) לדבריך כותי אתה ואין עדות לכותי ואין אדם נאמן לפסול את בנו ואע"ג דרבי קאמר בסמוך אני מאמינו להאכילו בתרומה שהרי בידו להאכילו בתרומה אלמא אע"ג דקרוב הוא לדבריו נאמן במגו התם ודאי מהימנינן ליה משום דאית ליה מגו אפי' ידעינן שהוא בנו אבל האי מגו אי הוה ידעינן שהוא בנו ליכא מגו: **נאמן** להאכילו בתרומה. פירוש אע"ג דליכא אלא הוא שהוא קרוב דקסבר רבי אין מעלין מתרומה ליוחסין ואין נאמן להשיאו אשה פירוש להצטרף עם אחר להשיאו אשה כיון שהוא קרוב והשתא אתי שפיר הא דאמר ר' חייא אם אתה מאמינו יחידי להאכילו בתרומה אע"פ שהוא קרוב האמינהו עם אחר להשיאו אשה אבל אין לפרש דאין נאמן יחידי להשיאו אשה דפשיטא דאינו נאמן והכא לא הוה אמר רבי חייא האמינהו לישא דלא מישתמיט שום תנא למימר דעד אחד כשר ליוחסין והכא נמי אין לפרש דנאמן עם אחר להאכילו בתרומה דאי הוה צריך שני עדים בתרומה א"כ הוה סבר דמעלין מתרומה ליוחסין ואם כן היכי מכשיר קרוב כיון דאינו נאמן להשיאו אשה וא"ת כיון דסבירא ליה דאין מעלין מתרומה ליוחסין אם כן היכי מוקמינן בהגוזל בתרא (ב"ק קיד:) ההיא דרבי דלקמן במסיח לפי תומו ונאמן בתרומה דרבנן אבל בתרומה דאורייתא לא מהימן והא לרבי כיון דס"ל דאין מעלין מתרומה ליוחסין אם כן ס"ל דמעלין מתרומה דרבנן לתרומה דאורייתא כדמשמע לעיל דכל היכא דאכיל בתרומה דרבנן אכיל נמי בתרומה דאורייתא וי"ל דהאי דמצרכינן למימר לעיל דמעלין מתרומה דרבנן לחלה דאורייתא או איפכא היינו משום דלא תקשי למ"ד אין מעלין מנשיאות כפים ליוחסין אבל רב אשי בהגוזל אפשר דסבירא ליה כמ"ד מעלין ועוד נראה דלכולי עלמא בין למאן דאמר מעלין מתרומה ליוחסין בין למאן דאמר אין מעלין מעלין מתרומת דגן תירוש ויצהר של א"י ואפי' היא דרבנן לחלה דאורייתא כיון שבזמן המקדש הויא דאורייתא אבל תרומת פירות או תרומת חו"ל אין מעלין לכ"ע אפי' לתרומת דגן תירוש ויצהר של א"י דרבנן דדוקא בתרומת א"י או חלה דאורייתא בקוריא אמר מעלין מדרבנן לדאורייתא אבל לא בבבל והאיא דהגוזל בתרא איירי בתרומת פירות או חוצה לארץ וכן מתני' דלקמן דנאמנים להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן ומוקי לה בתרומה דרבנן היינו בתרומת פירות או חוצה לארץ ולמ"ד מעלין מתרומה ליוחסין אפי' מתרומת דגן תירוש ויצהר דא"י אפילו היא דרבנן מעלין דהא ר' יוסי ס"ל כפ' יוצא דופן (נדה מו:) תרומה בזמן הזה דרבנן ודוקא משום דקסבר חולקין תרומה לעבד בלא רבו הוא דלית ליה דאין מעלין הא אי הוה סבר דאין חולקין הוה מודה דמעלין והא דאמר לעיל מעיקרא אכול בתרומה דרבנן ה)ולבסוף אכול בתרומה דאורייתא לא מכח שהיו אוכלין בגולה קדשי הגבול אוכלין בתרומה דאורייתא אלא משום שהיו נושאים כפים בגולה שמעלין מנשיאות כפים לתרומה דאורייתא אע"ג דהרי אתם בחזקתכם במה הייתם אוכלין בגולה כו' משמע שמכח אכילה היה מתירו אין לחוש בכך ולההוא לישנא דקאמר בתרומה דרבנן אכול בדאורייתא לא אכול מה שלא העלם מנשיאות כפים לתרומה דאורייתא היינו משום דריע חזקייהו: **נאמן** להאכילו בתרומה. הקשה ריב"ם דתנן בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עט: ושם) מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים ובשחזר הביא עמו בנים ומתה אשתו צריך להביא ראיה על בניו ואינו נאמן להאכילם בתרומה כדמוכח התם בגמ' דתניא התם הביא ראיה על הגדולים א"ל ראיה על הקטנים ואמר רשב"ל עלה לא שנו אלא בקדשי הגבול אבל ליוחסין לא והיכי קאמר רבי הכא דאב נאמן להאכילו בתרומה ותירץ דרבי תנא הוא ופליג ור"ת אומר דההיא דקדושין אתיא כר' יהודה דאמר אין מעלין לכהונה ע"פ עד אחד וקדשי הגבול דהתם היינו לכל דבר קדושה כגון תרומה ונשיאות כפים ויוחסין והא דקאמר התם) אבל ליוחסין לא היינו יוחסין לקורבה כגון לסקול ולשרוף על ידו כדמסיק התם ר' יוחנן אמר אף ליוחסין ואזלא ר' יוחנן לטעמיה דאמר סוקלין על החזקות) [א"כ הכא נאשתו עמו דאין צריך להביא ראיה כדאמר התם]: **שבידו** להאכילו בתרומה. ח)תימה איך נאמן אותו על תרומה בהאי מגו הא אין בידו להאכילו אחר מיתה וא"כ אין זה מגו כמו שמצינו ביש נוחלין (ב"ב קמ:) גבי בכור ובפרק בתרא דקדושין (דף עח:) דתניא יכיר יכירנו לאחרים מכאן אמר רבי יהודה נאמן אדם לומר זה בני בכור כו' למאי הלכתא אי לתת לו פי שנים אילו בעי למיתב ליה מתנה מי לא יהיב ליה לא צריכא בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס אלמא אי לאו קרא לא הוה נאמן לפי שאין בידו וי"ל דלא דמי דהכא כיון דנאמן להאכילו בחייו משום דבידו סברא הוא דנאמן אפילו לאחר מיתה:

במסיח

תוספות רי"ד

ת"ש חזקה לכהונה נשיאות כפים וחילוק גרנות ועדות. פי' המורה אם באו עדים ואומרים שהוא כהן וכגון שמכירים את אביו ואת אמו ועדות חזקה הוא בתמיה ה"ק עדות הבא מכח חזקה כחזקה. פי' כההוא דאתא לקמיה דר"א אמר מוחזקני בזה שהוא כהן א"ל מה ראית א"ל שקרא ראשון בבה"כ א"ל בחזקת שהוא כהן או בחזקת שהוא גדול פי' בחכמה כדאמרינן בעלמא רב קרי בכהני ואע"ג דלא הוה כהן א"ל שקרא אחריו לוי פי' דאי לאו דכהן הוא אין לוי קורא אחריו ואמרינן בהניזקין אין שם כהן נתפרדה החבילה כלומר איבד לוי את זכותו והעלהו ר"א לכהונה ע"פ: ההוא דאתא לקמיה דר"ל א"ל מוחזקני בזה שהוא כהן א"ל מה ראית [א"ל] שקרא ראשון בבה"כ. א"ל ראית שחלק על הגורן א"ל ר"א ואם אין שם גורן בטלה הכהונה. פי' המורה אם אין זורעים במקומו. (אר"י) תניא הרי שבא ואמר בני זה כהן הוא נאמן להאכילו בתרומה ואינו נאמן להשיאו אשה דברי רבי א"ל ר"ח אם אתה מאמינו להאכילו בתרומה האמינהו להשיאו אשה. ואם אינך מאמינו להשיאו אשה אל תאמינהו להאכילו בתרומה. א"ל רבי אני מאמינו להאכילו תרומה שכן בידו להאכילו תרומה. ואיני מאמינו להשיאו אשה שכן אין בידו להשיאו אשה:

מסורת הש"ס

א) [מכות ה:], ב) [פירושו תמצא ברש"י סנהדרין צו. ד"ה טבא וכו' אביו של ר"י וכו' על שם יפיו], ג) [מגילה כג., ד) [עי' גיטין נט: וצ"ע], ה) [ולפי"ז גרסינן לעיל שפיר כי מסקינן מתרומה ליוחסין הנ"מ בתרומה דאורייתא כו' ומ"מ אינו סותר ראייתו דהשתא נמי יכול לומר דאי לא תימא הכי היכי הוי פרשי ידייהו הא אתו לאסוקינהו לתרומה דאורייתא ועוד דהשתא להאי פירושא פשיטא ליה לתלמודא דאין מעלין מתרומה דרבנן דמ"ל אפי' לדאורייתא וכ"ש ליוחסין לאכ"א ע"כ אינו ראיה ואין חוזר מדבריו דמעיקרא לא הביא ראיה מתרומה אלא משום דאכיל מדאורייתא. ת"י], ו) [דליכא למימר ליוחסין להשיאו אשה דהא לרבי יהודה במקום שנאמן להאכילו תרומה נאמן גם להשיאו אשה דמעלין מתרומה ליוחסין. ת"י], ז) [ועיין היטב תוס' קדושין פ. ד"ה לא שנו], ח) [ועוד קשה לר"י דאין זה מיגו טוב שאם יוליכו בגורן ויתן לו חלקו הרי יפסיד והשתא דקאמר שהוא כהן נוטל כל אחד חלקו ואין לפרש שבידו להאכילו בתרומה בשעה שהעיד שהיה יכול לומר אינו בני וכהן הוא דא"כ להשיאו אשה נמי נימא הכי. בתוס' לא תירץ והתירוץ שבפנים מצאתי. ת"י],

* * *

מוסף רש"י

הדר חזייה לר"א בישות. החזיר ריש לקיש את פניו ונסתכל בר"א בפנים זועפות, שהבין ריש לקיש ששמע ר"א דבר זה מפי רבי יוחנן, וכשאמרה לו לא אמרה בשמו (מכות ה:). דבר נפחא. ר' יוחנן דמיקרי בר נפחא בכולה הש"ס, כמו (ב"מ פה:) מאן עייל בר נפחא, נראה למורי דאביו של ר' יוחנן הוי נפחא, ולהכי מיקרי בר נפחא. ואית דמפרשי בר נפחא על שם יופיו (סנהדרין צו.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com